

Zadeva C-267/20**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

15. junij 2020

Predložitveno sodišče:

Audiencia Provincial de León (Španija)

Datum predložitvene odločbe:

12. junij 2020

Tožeci stranki:

AB Volvo

DAF TRUCKS N. V.

Tožena stranka:

RM

Predmet postopka v glavni stvari

V okviru odškodninske tožbe zaradi škode, ki izhaja iz protikonkurenčnega ravnanja, pritožbe, ki sta jo vložili družbi AB Volvo in DAF TRUCKS N. V. (v nadaljevanju: pritožnici) zoper sodbo, izrečeno na prvi stopnji, s katero jima je bilo naloženo plačilo odškodnine osebi RM (v nadaljevanju: nasprotna stranka).

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

V skladu s členom 267 PDEU se prosi za razlago Direktive 2014/104/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. novembra 2014 o nekaterih pravilih, ki urejajo odškodninske tožbe po nacionalnem pravu za kršitve določb konkurenčnega prava držav članic in Evropske unije, zlasti njenih členov 10, 17 in 22, ter vpliv člena 101 PDEU in načela učinkovitosti na določitev zakonodaje, ki se uporabi v sporu o glavni stvari.

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali je treba člen 101 PDEU in načelo učinkovitosti razlagati tako, da nasprotujeta razlagi nacionalne določbe, v skladu s katero se šteje, da petletnega roka za vložitev tožbe, ki ga določa člen 10 Direktive, in člena 17 o sodnem ocenjevanju škode ni mogoče uporabiti retroaktivno, tako da določa, da se retroaktivnost nanaša na datum sankcije, ne pa na datum vložitve tožbe?
2. Ali je treba člen 22(2) Direktive 2014/104/EU in izraz „retroaktivno“ razlagati tako, da se člen 10 te direktive uporabi za tožbo, kakršna je vložena v sporu o glavni stvari, ki pa se – čeprav je bila vložena po začetku veljavnosti Direktive in določbe, ki to direktivo prenaša – nanaša na dejstva ali sankcije, ki so obstajale pred tem[?]
3. Ali je treba, ko se uporabi določba, kakršna je člen 76 zakona o varstvu konkurence, člen 17 Direktive 2014/104/EU o sodnem ocenjevanju škode razlagati tako, da gre za procesnoppravno določbo, ki se uporabi za spor o glavni stvari, v katerem je bila tožba vložena po tem, ko je začela veljati nacionalna določba, ki prenaša to direktivo[?]

Navedene določbe prava Unije

Člen 101 PDEU

Direktiva 2014/104: člen 10(3), člen 17(1), člen 22(1) in (2) ter člen 23.

Navedene določbe nacionalnega prava

Direktiva 2014/104 je bila v špansko pravo prenesena z Real Decreto-ley 9/2017, de 26 de mayo, por el que se transponen directivas de la Unión Europea en los ámbitos financiero, mercantil y sanitario, y sobre el desplazamiento de trabajadores (kraljeva uredba-zakon 9/2017 z dne 26. maja o prenosu direktive Evropske unije na finančnem, trgovinskem in zdravstvenem področju in o napotitvi delavcev). Člen 3 te kraljeve uredbe-zakona spreminja Ley 15/2007, de 3 de julio, de Defensa de la Competencia (zakon 15/2007 z dne 3. julija o varstvu konkurence), ki določa petletni zastaralni rok za vložitev odškodninskih tožb (novi člen 74(1) zakona o varstvu konkurence) in ureja ocenjevanje višine škode glede na dokazno breme – ki je na tožeči stranki – z uvedbo določenih nians, kot je domneva *iuris tantum* povzročitve škode pri kršitvah, ki se opredelijo kot kartel (novi člen 76(3) zakona o varstvu konkurence), ali možnost sodnikov, da ocenijo določen znesek škode, če se dokaže njen obstoj, vendar bi jo bilo praktično nemogoče ali pretirano oteženo natančno oceniti (novi člen 76(2) zakona o varstvu konkurence). Po drugi strani člen 4 navedene kraljeve uredbe-zakona v Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil (zakon 1/2000 z dne 7. januarja o civilnem postopku) uvaja ureditev dostopa do virov dokazov v

postopkih, kjer se uveljavljajo odškodninski zahtevki za kršitev pravil konkurence.

Prva prehodna določba kraljeve uredbe-zakona 9/2017 ima dva odstavka. V prvem je določeno, da se določbe iz njenega člena 3 (s katerim se spreminja zakon o varstvu konkurence) ne uporabljajo retroaktivno, medtem ko je v drugem odstavku predvideno, da se določbe njenega člena 4 (ki spreminja zakon o civilnem postopku) uporabljajo izključno za postopke, uvedene po začetku veljavnosti navedene kraljeve uredbe-zakona, in sicer 27. maja 2017, pri čemer Kraljevina Španija Direktive 2014/104 ni prenesla v roku.

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Nasprotna stranka je po tem, ko je v letih 2006 in 2007 kupila tri tovornjake na podlagi pogodb o lizingu, 1. aprila 2018 zoper pritožnici vložila tožbo „follow on“, v kateri je zahtevala odškodnino za škodo zaradi njenega protikonkurenčnega ravnanja, pri čemer sta izrecno navedeni kot naslovnici sankcije, naložene s Sklepom Komisije z dne 19. julija 2016 v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 Pogodbe o delovanju Evropske unije in člena 53 Sporazuma EGP (Zadeva AT.39824 – Tovornjaki) (v nadaljevanju: Sklep tovornjaki). In sicer je nasprotna stranka s svojo tožbo predlagala, naj se pritožnicama solidarno naloži plačilo 38.148,71 EUR oziroma znesek, ki bo primeren, skupaj z zakonskimi obrestmi in stroški.
- 2 Sklep tovornjaki ima datum 19. julij 2016 in je bil v Uradnem listu Evropske unije objavljen 6. aprila 2017. V njem se je glavnim proizvajalcem tovornjakov na trgu Evropske unije naložila sankcija zaradi kartela, ki je obstajal od januarja 1997 do januarja 2011, kar pomeni kršitev člena 101 PDEU.
- 3 V tožbi je pritožnica podredno, če bi se ugotovilo, da Direktive 2014/104 niti njenega prenosa v španski pravni red ni mogoče uporabiti, uveljavljala splošno nepogodbeno odškodninsko odgovornost iz člena 1902 Código Civil (civilnega zakonika) in sodno prakso, ki jo razvija, ki jo je mogoče uveljavljati v roku 1 leta.
- 4 Družbi AB VOLVO in DAF TRUCKS N. V. sta nasprotovali tožbi in zatrjevali, med drugim, zastaranje odškodninske tožbe, ker se je rok 1 leta že iztekel (tožba zaradi nepogodbene odškodninske odgovornosti).
- 5 V izpodbijani sodbi se je tožbi delno ugodilo, pritožnicama pa se je naložilo plačilo odškodnine v višini 15 % cene nakupa vozil. Z navedeno sodbo je bil ugovor zastaranja tožbe zavržen, ker je sodišče, med drugim, menilo, da se uporabi petletni zastaralni rok, ki ga je ob vložitvi tožbe (1. aprila 2018) kraljeva uredba-zakon, ki prenaša Direktivo 2014/104, že dodala v člen 74(1) zakona o varstvu konkurence. V sodbi je bila prav tako uporabljena domneva škode, na katero se sklicuje člen 17(2) Direktive 2014/104, ki je bil prenesen v člen 76(3) zakona o varstvu konkurence, saj je sodišče menilo, da je ta zakon mogoče

uporabiti za sporni primer, še toliko bolj glede na njegovo procesnopravno naravo, saj ureja razdelitev dokaznega bremena glede škode.

- 6 Podobno se v sodbi, ko se ugotovi, da je izredno težko dokazati obseg škode, uporabi možnost sodne določitve škode na podlagi člena 76(2) zakona o varstvu konkurence, ki prenaša člen 17 Direktive 2014/104, ker se šteje, da ima pri urejanju dokaznega bremena procesnopravno naravo.
- 7 Pritožnici v pritožbi trdita, da se Direktive 2014/104 ne sme uporabiti retroaktivno, saj so se protikonkurenčna ravnanja, ki jih je sankcionirala Evropska komisija, končala 18. januarja 2011, kar je upošteven datum nastanka dejstev, zato da se določi prepoved retroaktivnosti določb Direktive. Nasprotno, menita, da je mogoče uporabiti člen 1902 civilnega zakonika, ki zahteva, da tožeča stranka dokaže obstoj in višino škode. Družba DAF TRUCKS N. V. poleg tega trdi, da je tožba zastarala, saj ni mogoče uporabiti roka za vložitev tožbe 5 let, ki ga določa Direktiva, ampak rok 1 leto, ki je začel teči 19. julija 2016, kar je datum objave sporočila za javnost v zvezi s Sklepom tovornjaki.
- 8 V odgovoru na pritožbo se nasprotna stranka v podporo argumentu, da se uporabi petletni rok, sklicuje na člen 10(3) Direktive 2014/104 in člen 74 zakona o varstvu konkurence glede na člen 22 navedene direktive in prvo prehodno določbo kraljeve uredbe-zakona 9/2017.

Bistvene trditve strank postopka v glavni stvari

- 9 Pritožnici nasprotujeta vložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe, saj menita, da ni dvomov glede razlage, ker Direktive v tem postopku ni mogoče uporabiti.
- 10 Tudi nasprotna stranka nasprotuje vložitvi predloga za sprejetje predhodne odločbe, saj se ji zdi očitno, da se Direktiva uporabi.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 11 V sporu o glavni stvari je bistveno opredeliti zakonodajo, ki se uporabi za določitev roka za zastaranje odškodninske tožbe, in uporabo pravil o dokaznem bremenu ter sodnem ocenjevanju škode. Predvsem se razpravlja o tem, ali se za zadevo (neposredno ali posredno) uporabi Direktiva 2014/104, saj se dvomi glede prehodne ureditve.
- 12 Dejansko stanje, ki je podlaga za tožbo in ki pomeni kršitev člena 101 PDEU, izvira iz časa pred začetkom veljavnosti Direktive 2014/104, Komisija pa je sprejela Sklep tovornjaki 19. julija 2016, torej med datumom začetka veljavnosti Direktive, in sicer 26. decembrom 2014, in rokom za njen prenos, ki se je iztekel 27. decembra 2016 in ki ga Španija ni spoštovala, če se upošteva, da je kraljeva

uredba-zakon 9/2017, s katero je bila navedena direktiva prenesena, začela veljati šele 27. maja 2017.

- 13 Glede na zgoraj navedeno predložitveno sodišče **dvomi o prehodni uporabi Direktive 2014/104 in kraljeve uredbe-zakona 9/2017, ki prenaša Direktivo**, pri čemer je časovna veljavnost Direktive na splošno omejena s členom 22, tako da se pri njenem prenosu materialnopravne določbe ne smejo uporabiti retroaktivno (člen 22(1) Direktive). Vendar se vse ostale nacionalne določbe za prenos Direktive, torej procesnopravne določbe, uporabijo za položaje, ki so obstajali pred začetkom veljavnosti Direktive, ampak samo v okviru tožb, ki so bile vložene po začetku veljavnosti Direktive (člen 22(2) Direktive).
- 14 V zvezi s tem se prvi dvom nanaša na razlago besede „retroaktivno“, uporabljene v Direktivi v členu 22, in ali se ta beseda nanaša na datum, ko so se z omejevalnimi dogovori v tej zadevi kršila pravila konkurence, ali pa se sklicujejo na datum sankcije Komisije oziroma, odvisno od primera, na datum vložitve odškodninskega zahtevka. Drugi dvom se nanaša na razlago pojma „materialnopravne določbe“ in ali imata konkretno zastaranje in petletni rok, določen v členu 10 Direktive, tako naravo, zaradi česar se ne uporabljata retroaktivno. Podobno se tretji dvom glede razlage nanaša na ureditev v členu 17 Direktive glede možnosti sodnega ocenjevanja škode in ali gre za „materialnopravno določbo“ ali pa za procesnopravno določbo.
- 15 Ti dvomi glede razlage ureditve prehodnih določb Direktive 2014/104 se prenesejo na ureditev, določeno v prvi prehodni določbi kraljeve uredbe-zakona 9/2017, ki ne upošteva razlike, ki jo uvaja Direktiva, med materialnopravnimi in procesnopravnimi določbami, razlikuje pa med spremembami, uvedenimi z zakonom o civilnem postopku, ki se uporabljajo za postopke, ki se začnejo po začetku veljavnosti teh sprememb, in spremembami zakona o varstvu konkurence, glede katerih je v prvi prehodni določbi kraljeve uredbe-zakona 9/2017 navedeno, da „se ne uporabljajo retroaktivno“.
- 16 Dvom glede izraza „retroaktivno“ iz Direktive 2014/104 se zdaj prenese na izraze, uporabljene v predpisu, ki direktivo prenaša. Vprašanje je torej, ali je treba prvo prehodno določbo kraljeve uredbe-zakona razlagati tako, da se sprememba določb zakona o varstvu konkurence (zastaranje, dokazno breme in sodno ocenjevanje škode) uporabi za tožbe, vložene po začetku veljavnosti kraljeve uredbe-zakona (27. maja 2017), kot je tožba v sporu o glavni stvari, ki je bila vložena 1. aprila 2018, in ali načelo učinkovitosti iz člena 101 PDEU nalaga tako razlago.
- 17 In sicer, **kar zadeva rok za zastaranje tožbe, ki je bila vložena v sporu o glavni stvari**, Direktiva 2014/104 določa, da morajo vse države članice zagotoviti minimalni rok 5 let za uveljavljanje škode, ki izvira iz kršitev pravil varstva konkurence in v kraljevi uredbi-zakonu je bil določen ta minimalni rok. Tako se z enoletnega roka, določenega v členu 1968 civilnega zakonika, ki velja na splošno za tožbe za uveljavljanje nepogodbene odškodninske odgovornosti, preide na rok 5 let. Glede na to, da navedena kraljeva uredba-zakon določa načelo prepovedi

retroaktivnosti sprememb, uvedenimi v zakon o varstvu konkurence, je vprašanje, kaj se zgodi s tožbami, ki niso zastarale ob začetku veljavnosti kraljeve uredbe-zakona, kot je tožba, vložena v sporu o glavni stvari, in ali je mogoče računati dodatni rok, dokler se ne doseže skupno 5 let, ki ga zdaj določa zakon. To vprašanje je pomembno, ker pritožnici trdita, da mora rok začeti teči od objave sporočila za javnost o Sklepu tovornjaki (19. julija 2016), tako da se je na datum vložitve tožbe (1. aprila 2018) navedeni rok 1 leta že iztekel.

- 18 Predložitveno sodišče navaja, da določbe člena 10 Direktive niso čisto procesnopravne in da je španski zakonodajalec lahko prosto določil zastaralni rok za odškodninske zahtevke kot materialnopravno določbo in jo vključil v spremembo zakona o varstvu konkurence. Vendar dodaja, da je glede na člen 22(2) Direktive tako klasifikacijo mogoče po prenosu Direktive 2014/104 izpodbijati, ker gre za primer, v katerem tožba še ni zastarala v skladu z zakonodajo, ki je veljala na datum Sklepa tovornjaki.
- 19 Če bi se vztrajalo pri razlagi, da je edina veljavna ureditev zastaranja ureditev v civilnem zakoniku, bi se dvomilo, ali je ta združljiva s členom 101 PDEU in načelom učinkovitosti, ki določa, da nacionalne določbe v praksi ne smejo onemogočati ali pretirano oteževati izvajanje pravic, podeljenih s pravnim redom Unije. V zvezi s tem se prav tako dvomi, ali je treba veljavno ureditev razlagati tako, da dopušča vložitev tožb, ki niso še zastarale pred začetkom veljavnosti predpisa, s katerim se prenaša direktiva, bodisi z določitvijo datuma, ko začne teči rok, ob upoštevanju datuma objave Sklepa v Uradnem listu Evropske unije 6. aprila 2017, ne pa datuma sporočila javnosti, bodisi z upoštevanjem drugih prehodnih določb nacionalnega prava, zaradi katerih bi novi rok lahko postal združljiv s prej veljavnim in bi se tek roka nadaljeval do izteka 5 let, vendar brez „ponovne oživitve“ tožb, zastaranih v skladu s staro zakonodajo.
- 20 Nazadnje se, kar zadeva **možnost sodnega ocenjevanja škode, določeno v členu 17 Direktive 2014/104 in v novem členu 76(2) zakona o varstvu konkurence**, opozarja, da v skladu s prvo prehodno določbo kraljeve uredbe-zakona 9/2017 novi členi zakona o varstvu konkurence nimajo retroaktivnega učinka, kljub temu da jih ima več bolj procesnopravno, kot pa materialnopravno vsebino (domneve škode, dokazno breme itd.).
- 21 Splošna pot za uveljavljanje nepogodbene odškodninske odgovornosti, ki velja za vložitev odškodninskih tožb pred spremembo zakona o varstvu konkurence, se pomembno razlikuje, predvsem v zvezi z nujnostjo dokazovanja škode in ocenjevanja njene višine (ter prej analiziranimi zastaralnimi roki). Kraljeva uredba-zakon 9/2017 uvede pomembno novo vprašanje, ki je upošteveno za odločitev v postopku v glavni stvari, in sicer odstavek 2 novega člena 76 zakona o varstvu konkurence sodnika pooblašča, da oceni nastalo škodo, če je to za tožečo stranko glede na razpoložljive informacije izjemno nadležno ali težko. Zdi se, da bi bilo treba v sodnih postopkih v zvezi s povrnitvijo škode, povzročene s kršitvijo konkurenčnega prava, ki so se začeli po reformi zakona o varstvu konkurence,

uporabiti prejšnje materialno pravo, če gre za kršitve, ki so nastale pred začetkom veljavnosti te reforme.

- 22 Ko je bila v izpodbijani sodbi ugotovljena nesporna težavnost ocenitve višine škode, je treba konkretno določiti, ali se uporabi Direktiva 2014/104 in torej ali je mogoče uporabiti možnost sodnega ocenjevanja škode, ki se zdi veliko širša, kot prožnost, priznana sodniku v nacionalni sodni praksi.
- 23 S tega vidika predložitveno sodišče prav tako dvomi o čisto procesnopravni naravi člena 17 navedene direktive pa tudi o tem, ali je treba določbe o dokaznem bremenu in ocenjevanju škode, ki so zelo neposredno povezane z materialnopravno ureditvijo tega področja, obravnavati kot materialnopravne določbe ali procesnopravne določbe.
- 24 To ponovno postavlja pod vprašaj – glede na člen 22(2) navedene direktive – svobodo španskega zakonodajalca, da navedene določbe za odškodninske zahtevke opredeli kot materialnopravne določbe in jih vključi v spremembo zakona o varstvu konkurence (člen 76(2)).

DELOVNI DOKUMENT